№ 93
კვირა, 3 მაისი, 1898 წ.

1877—1898

ივერია

№ 93
კვირა, 3 მაისი, 1898 წ.

ბაზეთი ღირს:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

ტფილისი.
ბაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ. გამოცრც. საზოგადოების კანცელარიას
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 16 კაპ., მეოთხეზედ—3 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

თ. ი. გ. ჭავჭავაძისა,

რათა ყველას მისცეს საშუალება მათი შეძენისა.

დაკლებულ ფასად გაიყიდება წიგნები მხოლოდ 25 მაისამდე და შემდეგ-კი ისევ წინანდელ ფასად გაიყიდება.

პირველი ტომი გაიყიდება	.	70 კ.
მეორე „ „	.	60 „
მესამე „ „	.	60 „
მეოთხე (ორი წიგნია)		1 მან. 20 „

და ოთხივე ტომი ერთად 3 მანეთად.

ქალაქ გარეთ მცხოვრებთ გაეგზავნებათ მხოლოდ მაშინ, თუ ფოსტის ხარჯს გამოუგზავნიან ამხანაგობას, I ტომზედ 16 კ., მეორეზედ 16 კ., მესამეზედ 16 კ. და მეოთხეზედ 24 კაპ.

წიგნები ამ ფასად მხოლოდ ამხანაგობის კიოსკში იყიდება.

ლორის-მელიქოვის ქუჩაზედ, ალექსანდროვის ბაღის თავში.

ქალაქს გარეშე მეფოფთოვის ადრესი: Тифлисъ. Грузинское издательское Товарищество. (50—ნ.—29)

წლიური საზოგადო კრება

„ქართველ ქალთა ამხანაგობის“ წევრთა დანიშნულია 9 მაისს, დილის 11 საათზედ, ამხანაგობის სახელოსნო სკოლის სადგომში, ბარიათინსკის ქუჩაზედ, ფედოროვის სახლში, № 10.

განსახილველი საკითხები:

1) წლიური ანგარიში ამხანაგობის მოქმედებისა 1897 წელს.

2) მოხსენება სარევიზიო კომისიისა.

3) მოხსენება გამგეობისა სახელოსნო სკოლის გაუმჯობესების შესახებ.

4) სავარაუდო ხარჯთ-აღრიცხვა მომავალ 1898 წლისა.

5) მოხსენება აღებ-მიცემობის შესახებ.

6) გამგეობის ოთხის წევრის არჩევა. (6—უ.—1)

«წერა-კითხვის ვამაგრცელებელ საზოგადოების»

სასარგებლოდ ბაზრის გასამართავად შემდგარი კომისია უმორჩილესად სთხოვს იმათ, რომელთაც მინდობილი აქვთ ნივთების დამზადება, ეს ნივთები **წარმოადგინონ მაისის 15-მდე.** აგრეთვე სთხოვს შემოწირვის მსურველთ ამ დღემდე ინებონ შემოწირულობის გამოგზავნა. (3—უ.—1)

წლიური საერთო კრება

„ქართველთა შოკრის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ წევრთა

დანიშნულია 13 მაისს, საღამოს 7 საათზედ, სათავად-აზნაურო ბანკის დარბაზში.

განსახილველი იქნება შემდეგი საგნები:

1, წლიური ანგარიში საზოგადოების გამგეობის მოქმედებისა 1897 წელს.

2, მოხსენება სარევიზიო კომისიისა წლიურის ანგარიშის შემოწმების შესახებ.

3, სავარაუდო აღრიცხვა შემოსავალ-გასავლისა 1898 წლისათვის.

4, არჩევანი საზოგადოების ახალის წევრებისა.

5, არჩევანი სარევიზიო კომისიის წევრებისა.

6, არჩევანი საზოგადოების თავჯდომარის და გამგეობის წევრთა. (3—უ.—2)

17 მაისს, საღამოს 7 საათზედ, სათავად-აზნაურო ბანკის დარბაზში დანიშნულია

ჩვეულებრივი წლიური კრება

ქართველთა. სააღებ-მიცემო ამხანაგობის

„შუამავლისა“.

კრებას წარედგინება განსახილველად წლიური ანგარიში ამხანაგობის საქმეებისა, სავარაუდო ხარჯთ-აღრიცხვა 1898 წლისა და ცალკე მოხსენებანი შესახებ ამხანაგობის ზოგიერთ საქმეებისა.

წევრთ ამხანაგობისას არ გაეგზავნებათ ცალკე მოწვევის ბარათები.

პირველი კერძო სამკურნალო ექიმის ნავასარდიანისა

(უკანაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობითი:

ბ. ს. ნავასარდიანი, 11—12 საათ. საღოსტატარო, ვენერიული (სიფილისი) და საშრდეს ავადმყოფობანი.

ე. მ. ჩიქოვანი, 9—10 საათ. სნეულებანი: შინაგანი, თვალისა და ნერვებისა.

მკურნალი-ქალი. **ს. ა. რუდენკო.** $10^1/_2$—$11^1/_2$ საათ. ქალთა სენით და ბავშვების ავადმყოფ. მსურველთ ყვავილს აუცრის.

ზ. ა. ბაბანასიანცი.—დილის $11^1/_2$—12 ს. ქალთა სენით და ბავშვები. ავადმყოფებს.

**ა. თ. ბროტასე

ნი ვალდებული არიან ასეთ ნივთებს თვალ-ყური ადევნონო.

⁂ გაზ. „კავკასს“ დეპეშით ატყობინებენ ერევნიდგან, რომ 1 მარტიდგან მოქმედება დაიწყო სახელმწიფო პალატამ და საგუბერნიო ხაზინამაო.

⁂ „ახ. მინ.“ სიტყვით, ტფილისის სამოსამართლო პალატის წევრი კ. ბ. კოლბასინი დანიშნულ იქმნა ბაქოს ოლქის სასამართლოს თავმჯდომარედ.

⁂ „Бирж. газ.“ სწერს, რომ ზღვათა სამინისტროში ლაპარაკია აღძრული შავის ზღვის კანდელების რიცხვის გამრავლებისა და უკვე არსებულთა გაუკეთესების შესახებაო.

⁂ სადგ. მარტოთუბნიდგან გვწერენ, რომ დაზეთის გვიან მიღებას როგორც იყო ვითმენდით, მაგრამ ეს აღარ გვაკმარეს და ზოგიერთი ნომრები სრულიად არ მოგვდის ხოლმეო. სწორედ საკვირველია ამ ფოსტის საქმე, რომ ჯეროვანი წესრიგი არ აარის დაცული ყოველ სადგურზედ.

⁂ სოფ. აკეთი, (გურია). 25 აპრილს სოფ. აკეთში საქველ-მოქმედო აზრით გამართული იყო წარმოდგენა, რომელსაც დიდ-ძალი საზოგადოება დაესწრო. წარმოდგენამ შვენიერად ჩაიარა და საზოგადოებაც მეტად ნასიამოვნები დარჩა. წარმოდგენის შემდეგ დიდად ასიამოვნეს დამსწრე საზოგადოება აკეთის ორ-კლასიან სკოლის მოსწავლეებმა გრძნობიერად წაკითხულის ლექსებით. ამ წარმოდგენის შემოსავლიდგან აკეთის ორ-კლასიან სკოლის სასარგებლოდ გადადებულ იქმნა ექვსი მანეთი და 42 კ. განსაკუთრებით მადლობის ღირსია კნ. გოგუცა თავდგირიძის ასული, რომელმაც მშვენიერად დაუკრა გიტარა და დამღერა.

⁂ ქ. ქუთაისი. 29 აპრილს, დილის სამ საათზედ, ცეცხლი მოეკიდა ქაიხოსრო მეძმარიაშვილის ფიცარულის სახლს და ერთიანად დაიწვა. სახლში მყოფი ბავშვები თავმოყრილმა ხალხმა გადაარჩინა უბედურებას.

⁂ ამ დღეებში მიხეილის ქუჩაზედ თამამშვილის სახლების მდგმურს მურნალს ლ. მოჰპარეს ფულად 6,138 მან. და ტანისამოსი. ფული კამოდიდგან მოუპარავს ლ. შვილს, რომელიც გაუბრიყვებია ამ სახლშივე მყოფ მოსამსახურე გ—ტს. გ—ტს გაუწყია თავისი ბუკეტონი ტანისამოსი საცვლებიანად და მურნალის კამოდში ჩაუწყვია, ჩუეცამს მურნალის ტანისამოსი და გაპარულა მურნალის მკრე წლოვან შვილთან ერთად, რომ ქვეყნები დავიაროთ და ვიმოგზაურითო. ბ-ნმა პოლიციელისტერმა დეპეშები გაგზავნა აქეთ-იქით ე. გ—ს და ლ—ს შესაპყრობად.

⁂ ამიერ-კავკასიის რკინის გზის ლიანდაგზედ შემდეგი უბედურება მომხდარა:

სადგურ კარათფასთან მატარებელს გაუსრესია თაორის დედაკაცი, რომელიც ყრუ და მუნჯი ყოფილა და ამიტომ ვერ გაუგონია მატარებლის მოახლოვება.

სადგურ ჭალადიდთან მატარებელმა ძლიერ დაიშავა ვიღაც კაცი, რომლის ვინაობა ჯერ არ იციან. გრძნობა-მიხდილი დაშავებული რკინის გზის სამკერნალოში წაიყვანეს.

ნატანგბსა და სუფსას შუა ლიანდაგიდგან გადმოვარდა ერთი ვაგონი საკონლის მატარებლისა. კონდუქტორი გვარად ხოლოდი დაშავებულია.

⁂ პარასკევს, პირველ მაისს, ნაშუადღევის 1 საათზედ, ქალაქ თელავის მცხოვრებელმა, ილია დიმიტრის ძემ აგალიმემ, 18 წლისამ, მე-2 მსროლელთა ბატალიონის ყარაზრმების პირდაპირ, მოიწადინა გამვლელ საკონლის მატარებელზედ შეხტომა, მაგრამ ვერ მოახერხა, ძირს დაეცა და მატარებელმა ფეხი მოსჭრა ქვემოდგან პირველ სხსრამდე. დაშავებული ყარსის რკინის გზის საავადმყოფოში გაგზავნეს.

⁂ 20 აპრილს ანდრეევის ქუჩაზედ დაჭრილი ტფილისის მოქალაქე ივანე ფანიაშვილი ახ. ელადიმერ რეკინის მიერ 29 აპრილს გარდაიცვალა მიხეილის საავადმყოფოში ძმიმე ჭრილობისა გამო. დამნაშავე დაპატიმრებულია მეტეხის სპატიმროში.

—✦✦✦—

წერილი ზესტაფონიდგან

—

ახირებული დაბაა ეს ზესტაფონი! გინდა თუ არ გინდა, გაზეთის ფურცლებზედ გამიტანე ავად იქნება, თუ კარგადო, ჩაგჩიჩინებს! კარგი, დალოცვილო, მაგრამ გავიწყდება, რომ ჯერ სარედაქციო ჯიხრაკს უნდა დეკითხო, რას გამოარჩევს ჩვენის წკრილიდგან დასაბეჭდად და მერე ზოგიერთს შენს შვილებს, რომელნიც ჯერ კითხვას ვერ შესჩვეიან, დასტამბულის სიტყვით რომ ლაპარაკი დავუწყოთ, რაღაც ყოვლის შემძლებელი „კაკარდისკენ“ გითითებენ და თუ სტრიქონებში რამე თავიანთი შესახები ამოჰქექეს, მაშინვე... ბუკი, ნალარა, განგაში, ასი გუდა ჭორი დამწერზედ და ვაი და ვუი! მაინც, „თქმა სჯობს არა თქმასა“, თუმცა, მწარე გამოცდილებით ვიცი, რომ „ზოგჯერ თქმითაც დაშავდების“. დავიწყოთ...

დღეს ჩვენთვის საინტერესო საგანია, ვის ჩაჰბარდება შირაპნის მაზრის მართვა-გამგეობა, ვინ იქნება დანიშნული მაზრის უფროსად ბ-ნის ჯაყელის მაგიერ, რომელმაც ავადმყოფობისა გამო სამსახურს თავი დაანება. დიალ, ზესტაფონი ამას გულის ფანქალით უნდა მოელოდეს, რადგანაც, მოგეხსენებათ „ახალი ცოცხი კარგად ჰგვისო“ და ჩვენთვის ხომ ეს ძალიან საპიროა: „საგავი“ ბევრია (ტოლო დამგეული არც ერთი), მარტო დამპალი კატები და ვირთხები კმარა, წუმპეებს რომ თავი დავანებოთ. ზესტაფონს ბევრი რამ სპირია: ქუჩების დასუფთავება, განათება, ათასის აურ-ზაურების მოსპობა თუ არა, შემცირება მაინც, წიგნთ-საკეკ-სამკითხველო, სასწავლებელი და სხვა ათასი რამე. მაზრას ხომ უფრო ესაპიროება გზები, სკოლები, წიგნთ-საკავები, რაც აქეთ სანთლით საძებარია. ვინატროთ, რომ ჩვენი ბედ-იდბალი ისეთს კაცს ჩაბარდეს, რომ თავისის მხრით რასაც გახდება, კარგს საცდელს არ მოგვაკლებდეს და თუ ვერ დაგვეხმარა, ხელს მაინც არ შეგვშლიდეს.

პირველი საქმე, რომლისთვისაც დღეს ზესტაფონმა უნდა იზრუნოს, ამ დაბას ქალაქად მონათლვა. ზესტაფონი თამამად შეგვიძლიან შევადაროთ მცხოვრებთა რიცხვით, სიმდიდრითა და ვაჭრობა-აღებ-მიცემობით თუ გინდ ქალაქ ოზურგეთს, რომელიც 2000 მცხოვრებით უკვე ქალაქი იყო. დ. ზესტაფონი ზემოიმერეთის გულია; აქვს რკინის გზა (კარგა მოზრდილის სადგურით), სამაზრო დაწესებულებანი და ხაზინა, წარმოიდგინეთ, „გაზეთიც“-კი იბეჭდება ორ კვირაში ერთხელ; ხუმრობაა თუ!.. ქალაქად მონათლვა ზესტაფონს კარგა ხანია ესაპროებოდა; გავიხსენოთ უფლებანი სამაზრო ქალაქისა, იქნება როდისმე თვითმართველობაც გვეღირსოს და მაშინ, დამეთანხმებითა, ეს საგანი ზრუნვად ჰგრინს. შორაპნის მაზრაში ზოგიერთ 400—500 კომლიანს სოფლებს ერთი სამინისტრო სკოლა არა აქვთ; ზესტაფონში ერთი ორ-კლასიანი სასწავლებელია და მთელი მაზრა ამას შესაკერის ოცი წელიწადია. ამსკოლის შესახებ, თუ ღმერთი შეგვეწია, როდისმე სხვა დროს მოვილაპარაკოთ.

ახლა მხოლოდ ის ვთქვათ, რომ აქ ძლიერ საპიროა ავაშენოთ საქალაქო სასწავლებელი, არ დავზოგოთ ჩვენი ძალ ღონე, რომ სწავლას მოწყურებულ ბავშვებს სურვილი დავუკმაყოფილოთ; ბავშვების სწავლა-აღზრდის საქმე არ უნდა ჩავუგდოთ ხელში ისეთს კაცებს, რომელთაც პედაგოგ-პსიხოლოგიის ანბანი-ბანბი აო ბაკბაბთ, სავნად მარტო ფული, ფული, ფული და კიდევ ფული აქვთ; სწავლა-აღზრდის საქმეარ უნდა ჰქონდეთ ჩაბარებული „ძალად მასწავლებელთ“; ნორჩ არსებათ „მგლები არ უნდა ადგნენ თავს ფიანურითა“. დროა ზესტაფონმა ყური გამოიფხიკოს, თვალები გააპყიტოს და ამისთანა სწავლა აღზრდის შედეგიც კარგად გაითვალისწინოს. აი, სხვა რომ არაფერი გვქონდეს სახეში, მარტო ამისთვის უნდა ვეცადოთ დაბის ქალაქად გადაკეთება და შემდეგ ხომ აქ საქალაქო სასწავლებლის დაარსების უფლებაც შეძენილი გვექნება. ეს-კი ძლიერ საპიროა, რადგანაც დღეს შორაპნის მაზრის ხელ-მოკლე გლეხობას არაკვითარი საშუალება არ აქვს შვილები სხვა ქალაქებში ჰგზავნოს სასწავლებლად. დღეს რაჟალეჩხუმს გარდა ქუთაისის გუბერნიის ყველა მაზრებს აქვთ საშუალება ცოტად თუ ბევრად სწავლის სურვილი დაიკმაყოფილონ. შორაპნის მაზრას ამ საქმეში ასე უკან ჩამორჩენა დიდ ნაკლად და ცოდვად ჩაეთვლება.

სადღაც ყური მოვკარი, ჩვენი ძალად ბელადები ზესტაფონში პროგიმნაზიის დაარსებას ითხოვენო. „წამწყმედა წაბედულობამა“, სწორედ ეს არის! ალბად ოზურგეთი რომ თხოულობს პროგიმნაზიას, ის გაუგონიათ და ფეხის ხმას აჰყოლიან. ჯერ ერთი, რომ პროგიმნაზიის დაარსებას ჯიბეც კარგად სქელი უნდა; თუ გინდა შვილ-ძლოთ, ვიკითხოთ, აქ სწავლას მოწყურებულს დაბალ წოდებას ეკნებაკი ხელი? შეიძლებს-კი ამ მაზრის ღარიბი გლეხი შვილი პროგიმნაზიაში მისცეს? ამიტომ გვვონია, რომ ჩვენთვის დღეს სხვა სასწავლებელია საპირო. ვისაც გიმნაზიისა სცხელია, ისინი ქუთაისშიაც კარგად იქენენ სწავლას; აქ-კი სულ სხვა გვინდა. ნორმალურ სასწავლებელთან პარალელური განყოფილების დაარსება ხომ ყოველად უნიდაგო და უსაფუძვლო ოცნებაა! თუ ერთს განყოფილებას დავაარსებთ, მაშინ ხომ მეორე, მესამე, მეოთხე და მეხუთე წელს ახლები უნდა დავაარსოთ და ან მიღებულები ისევ დავითხოვოთ. ამ გვარად მეორე ნორმალური სასწავლებელი უნდა შევქმნათ. ეს სადაური იქნება!..

უკვე გამოქვეყნებულია, რომ სატრიფო კომიტეტს არ შეუწყნარებია შავი ქვის მწარმოებელთა თხოვნა ქიათურის რკინის გზაზედ ქვის გადასატანი ფასის შემცირების შესახებ. ვაი ცოდვებოროდის ელირსებათ ჩვენს ოდესღაც დიდებულ მწარმოებელთ წელის გამართვა; ღმერთმა უწყის! დარჩა ისევ ჩვენი ურემი, მაგრამ ვინ იცის, გაუწევს თუ არა მეტოქეობას ეს ჩვენი საჩანჩალა ყორნის ფერა ქვაბს. თუ გაუწია, ხომ კარგი, თუ არა, მშვიდობით თავო, ნიჩაბო და

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

—

ᲜᲐᲬᲧᲕᲔᲢᲘ

—

თუ არ ბოროტი, მაშ რა ხარ,
ჩემო გულ-ბილწო მოყვარე?..
სიცოცხლე გთხოვე და შენ-კი
სიკვდილი კარზე მომგვარე.
საქვეყნოდ თავი მომეჭირი
და დამიბნელე მზე-მთვარე;
ჩემს საყვარელსა და სატრფოს
დამაშორე და გამყარე...

გუჯუ

ᲒᲐᲖᲐᲤᲮᲣᲚᲘ

(სურათი)

გათენებული იყო... მზე ამოდიოდა და მისი ბრწყინვალე სხივები უხვად ეფინებოდა არე-მარეს... აი აგერ, ზოგი მათგანი მოხედა მხიარულად გადმომჩხრიალე ანკარა მთის წყლის პატარა ტალღებს და ალმასსბრ ააბრწყინალა. ამ ცქრიალა წყლის მიდამო: მინდერები, ველები და ბაღები ისე მოშხიბლელად ამწვანებულიყო, აყვავებულიყო, რომ კაცი თვალს ვერ მოაშორებდა. ყოველ ბუჩქის ძირას თავები ამოეყოთ და ტურფად გამოიყურებოდნენ მინდვრის ყოველგვარი კეკლუცი ყვავილები. გრილი, საამური, გაზაფხულის ღილის ნიავი ამათ თავს ევლებოდა, ეტრფიალებოდა და ტკბილად ეფუფუნებოდა: გაზაფხული, გაზაფხული, სიცოცხლე, სიხარული!.. და ამ დუდუნს ბანს აძლევდა გაღვიძებული ტყე, რომლის ხის ტოტები ნაზად ირხეოდა და სპეტაკ ლურჯ ტანისამოსით ირთვებოდა... ათასნაირ ცქვიტ, მალთაზ ჩიტებიც ჭიკჭიკს, გალობას ხომ საზღვარი არა ჰქონდა... შეჰხაოროდნენ გაღვიძებულს ბუნებას და ქვეყანას ულოცავდნენ: გაზაფხული, გაზაფხული, სიცოცხლე, სიყვარული, სიხარული! მზის სხივებს სითბო თანდათან ემატებოდა და სუყველა სულდგმულს უფრო მძლავრად სიცოცხლეს უღვიძებდა, უძლიერებდა...

უმზერ შენც ამ დიადს სურათს, უმზედ გაღვიძებულს ბუნებას, მის შეუდარებელ სილამაზეს და მთელი შენი არსება იცვლება... გული საოცნებოდ გიმგერს, გრძნობ აღფრთოვანებას, სიყვარულს, სიხარულს უმზერ და გულს იმედები გეხატება, უმზერ და გინდა ჩაეკრა მის წრფელს სიტურფესა და მიყუჩდე ამ უცხო ნეტარებაში... უმზერ მის მშვენებას და შენც აღტაცებით იმეორებ: გაზაფხული, სიცოცხლე, სიყვარული, სიხარული!... და შენ ხმას გაძლევს ყველა სულდგმული... მაგრამ, აბა ია იქით, ცელქ ანკარა წყლისკენ მიიხედე...

იმისს ამწვანებულს ნაპირზედ ჭრის დაკონკილს ფარჯაში გახვეული გლები, უდროოდ წელში მოხრილი და გაპაღარავებული. დაუჭერია ხელში ხმელის პურის ნატები, ალბობს წყალში და ილოღნება და თან, ფიქრში გართული, მალ-მალე თავს იქნევს... მწარე ფიქრებით გატაცებული ნინიკა გაშტერებით დასცქერის მოჩხრიალე მთის წყალს, თითქოს უნდათ, რომ იმისს პატარა ტალღებს ჩაურიოს თავისი შავი ფიქრები და გაატანოს შორს, ძალიან შორს, ისე შორს, რომ იქიდგან დაბრუნება აღარ შეეძლოთ...

რა იყო მისი სიცოცხლე და რა არის ეხლა? განუწყვეტელი შრომა. შრომა დაუღალავი და მისთვის უსარგებლო, სიღარიბე, ტანჯვა, წვალება... რა უშავდა ნინიკას, როდესაც მხარში ედგა თავისი სიყრმე, თავისი ნუგეში, სიმაყე შვილი გიდრითა და ვაჭრობა-აღებ-მიცემობით თუ გინდ ქალაქ ოზურგეთს, რომელიც 2000 მცხოვრებით უკვე ქალაქი იყო. დ. ზესტაფონი ზემოიმერეთის გულია; აქვს რკინის გზა (კარგა მოზრდილის სადგურით), სამაზრო დაწესებულებანი და ხაზინა, წარმოიდგინეთ, „გაზეთიც“-კი იბეჭდება ორ კვირაში ერთხელ; ხუმრობაა თუ!.. ქალაქად მონათლვა ზესტაფონს კარგა ხანია ესაპროებოდა; გავიხსენოთ უფლებანი სამაზრო ქალაქისა, იქნება როდისმე თვითმართველობაც გვეღირსოს და მაშინ, დამეთანხმებითა, ეს საგანი ზრუნვად ჰგრინს. შორაპნის მაზრაში ზოგიერთ 400—500 კომლიანს სოფლებს ერთი სამინისტრო სკოლა არა აქვთ; ზესტაფონში ერთი ორ-კლასიანი სასწავლებელია და მთელი მაზრა ამას შესაკერის ოცი წელიწადია. ამსკოლის შესახებ, თუ ღმერთი შეგვეწია, როდისმე სხვა დროს მოვილაპარაკოთ.

ახლა მხოლოდ ის ვთქვათ, რომ აქ ძლიერ საპიროა ავაშენოთ საქალაქო სასწავლებელი, არ დავზოგოთ ჩვენი ძალ ღონე, რომ სწავლას მოწყურებულ ბავშვებს სურვილი დავუკმაყოფილოთ; ბავშვების სწავლა-აღზრდის საქმე არ უნდა ჩავუგდოთ ხელში ისეთს კაცებს, რომელთაც პედაგოგ-პსიხოლოგიის ანბანი-ბანბი აო ბაკბაბთ, სავნად მარტო ფული, ფული, ფული და კიდევ ფული აქვთ; სწავლა-აღზრდის საქმეარ უნდა ჰქონდეთ ჩაბარებული „ძალად მასწავლებელთ“; ნორჩ არსებათ „მგლები არ უნდა ადგნენ თავს ფიანურითა“. დროა ზესტაფონმა ყური გამოიფხიკოს, თვალები გააპყიტოს და ამისთანა სწავლა აღზრდის შედეგიც კარგად გაითვალისწინოს. აი, სხვა რომ არაფერი გვქონდეს სახეში, მარტო ამისთვის უნდა ვეცადოთ დაბის ქალაქად გადაკეთება და შემდეგ ხომ აქ საქალაქო სასწავლებლის დაარსების უფლებაც შეძენილი გვექნება. ეს-კი ძლიერ საპიროა, რადგანაც დღეს შორაპნის მაზრის ხელ-მოკლე გლეხობას არაკვითარი საშუალება არ აქვს შვილები სხვა ქალაქებში ჰგზავნოს სასწავლებლად. დღეს რაჟალეჩხუმს გარდა ქუთაისის გუბერნიის ყველა მაზრებს აქვთ საშუალება ცოტად თუ ბევრად სწავლის სურვილი დაიკმაყოფილონ. შორაპნის მაზრას ამ საქმეში ასე უკან ჩამორჩენა დიდ ნაკლად და ცოდვად ჩაეთვლება.

სადღაც ყური მოვკარი, ჩვენი ძალად ბელადები ზესტაფონში პროგიმნაზიის დაარსებას ითხოვენო. „წამწყმედა წაბედულობამა“, სწორედ ეს არის! ალბად ოზურგეთი რომ თხოულობს პროგიმნაზიას, ის გაუგონიათ და ფეხის ხმას აჰყოლიან. ჯერ ერთი, რომ პროგიმნაზიის დაარსებას ჯიბეც კარგად სქელი უნდა; თუ გინდა შვილ-ძლოთ, ვიკითხოთ, აქ სწავლას მოწყურებულს დაბალ წოდებას ეკნებაკი ხელი? შეიძლებს-კი ამ მაზრის ღარიბი გლეხი შვილი პროგიმნაზიაში მისცეს? ამიტომ გვვონია, რომ ჩვენთვის დღეს სხვა სასწავლებელია საპირო. ვისაც გიმნაზიისა სცხელია, ისინი ქუთაისშიაც კარგად იქენენ სწავლას; აქ-კი სულ სხვა გვინდა. ნორმალურ სასწავლებელთან პარალელური განყოფილების დაარსება ხომ ყოველად უნიდაგო და უსაფუძვლო ოცნებაა! თუ ერთს განყოფილებას დავაარსებთ, მაშინ ხომ მეორე, მესამე, მეოთხე და მეხუთე წელს ახლები უნდა დავაარსოთ და ან მიღებულები ისევ დავითხოვოთ. ამ გვარად მეორე ნორმალური სასწავლებელი უნდა შევქმნათ. ეს სადაური იქნება!..

უკვე გამოქვეყნებულია, რომ სატრიფო კომიტეტს არ შეუწყნარებია შავი ქვის მწარმოებელთა თხოვნა ქიათურის რკინის გზაზედ ქვის გადასატანი ფასის შემცირების შესახებ. ვაი ცოდვებოროდის ელირსებათ ჩვენს ოდესღაც დიდებულ მწარმოებელთ წელის გამართვა; ღმერთმა უწყის! დარჩა ისევ ჩვენი ურემი, მაგრამ ვინ იცის, გაუწევს თუ არა მეტოქეობას ეს ჩვენი საჩანჩალა ყორნის ფერა ქვაბს. თუ გაუწია, ხომ კარგი, თუ არა, მშვიდობით თავო, ნიჩაბო და

ჩქიდგან თავი გამოჰყო ტურფა იამ, უცნაურად გაუღიმა ნინიკას, მერე კეკლუცად თავი დაუკრა და მიესალმა: „გამარჯობა, გამარჯობა, ნინიკა, გაზაფხული, გაზაფხული, სიცოცხლე, სიხარული“, და მას შეშეუერთდნენ სხვა ყვავილებიც; საამურმა ნიავმაც გაამღერა ეს სანატრელი სიტყვები და გაჭფანტა აქეთ-იქით... ვერაფერმა ვერ შეარყია ნინიკას მწარე ფიქრები, ვერ მოაშორა მის გულს კეშანი, ვერ განუფანტა მწარე ნაღველი... ყოველივე ეს მეტად სუტი, უძლური გამოდგა მისის სასოწარკვეთილების გასაქარვებლად.

— ნინიკა, ჰეი ნინიკა! კაცო, რას ზიხარ მანდ, დაგვიგვიანდა, აღე წავიდეთ სამუშაოდ.. ამ ხმამ ნინიკას გამოარკვია, მიიხედა იქითკენ, საიდგანაც ხმა ისმოდა, და მის თვალს გარდაშალა წინ გაზაფხული მთელის თავისის სიტურფით...

— გაზაფხული! ამოიკვნესა ნინიკამ. ტანჯულის, სასოწარკვეთილების კოლოთი: გაზაფხული, დაუღალავი შრომა, დაუბოლო

შავის ქვიდგან გამოსადენო ბაჯალო ოქროებო!..

ვ. სეფისპირელი

ᲬᲔᲠᲘᲚᲘ ᲒᲣᲓᲐᲣᲗᲘᲓᲒᲐᲜ

22 აპრილი.

ვინც აფხაზთა ცხოვრებას ცოტა-ოდნად დაჰკვირვებია, უსათუოდ შეინშნავდა, რომ უფროსერთ ცუდ მოქმედებათა აფხაზთა სარჩულად აქვს ეგრედ წოდებული „ძალად ქორწინება“. საქმე ის არის, რომ შესისხლ-ხორცებულ ადათის წყალობით, თუ ერთხელ ვაჟსა,ანუ ქალს,ან იმათ დედ-მამას, და-ძმას სიტყვა წასცდა „წაგიყვან,ან წაგყვები ცოლადო“, ან კიდევ „მოგცემ ცოლად“, მაშინ უკან დახევა ყოველად შეუძლებელია; გინდა, თუ არ გინდა, გიყვარს, თუ გძულს, მაინც უნდა ცოლად მოიყვანო (ანუ წაჰყვე), თუ კი გინდა მშვიდობიანად საქმე გარიგდეს. წინაადგდგ შემთხვევაში საქმე უკაცისაკვდილოდ არ დაბოლოვდება. ასე გასინჯეთ, შეიძლება ორიკე მხარეს არ უნდოდეს შეუღლება, გარნა მარტო „საზოგადოება რას იტყვისო“!—აფხაზეთის ზოგიერთნი თავზე ხელ-აღებულნი სამარცხვინო რაინდნი, იმისდა მიუხედავად, სიტყვა მისცა თუ არა ქალმა, თუ ვინმე ქალი მოეწონათ, საზოგადოების ჩვეულებისამებრ საჯაროდ აცხადებენ: „ესა და ეს ქალი მე დავინშნეო და არავინ სხვამ აღარ გაბედოსო იმისი შერთვა, თუ-კი მას არ ესურვება სისხლით ამისთვის ჩემს წინაშე პასუხი აგოსო“! აი, მარტო ეს კმარა, რომ ამ ქალს სხვა საქმროები ჩამოეცალნენ. ანდა ვისა ჰსურს თავისი შუბლი მტრის ტყვის მიუშვიროს? რასაკვირველია, გამბედავებიც ბევრნი გამოჩნდებიან ხოლმე და მაშინ საქმეს სულ სამწუხარო შედეგი მოჰყვება. ამისთანა პირობებში ჩაყენებულმა გასათხოვარმა ქალმა ორში ერთი უნდა აირჩიოს: ან სამუდამოდ გათხოვებისაგან ხელი აიღოს, ან არა და საყვარელს, ძალად მტაცებლებს უნდა გაჰყვეს ცოლად და საუკუნოდ მას შეუერთოს თავისი ცხოვრება. უფროსერთ შემთხვევაში უკანასკნელს არჩევენ ამისთანა გარემოებაში მყოფი ქალიშვილები, რადგანაც დარწმუნებულნი არიან, რომ ერთი და ერთი მათი ახლო ნათესავი ამ საქმისა გამმტრის მახვილით უდროოდ წუთისფელს უნდა მოჰშორდეს!

თითქმის ერთს სოფელს აფხაზეთში ვერა ჰნახავ, რომ მშვენიერი ფხაზის ასული გასათხოვარი ქალი არა სჭენობდეს მარტო იმისთვის, რომ ხაძულველ კაცს არ მიჰყვება ცოლად, ეს ვაუბატონები-კი მოლად თოფიარაღში ჩამსხდარნი ქუჩა-ქუჩა უსაქმურად დახეტიალობენ ყველა საქმეს მომცდარნი და ცუდ-კაცობას ეჩვევიან, ვარჯიშობენ. ტყუილად-კი არ ამბობენ გამოცდილნი აბაზნი, რომ „ქალი არ იყვეს, ავკაცობაც არ იქმნებოდაო: სულ მის გამო წარმოსდგებაო“!

მთავრობა-კი ამ განადგურებულ აბხაზთა ჩვეულებას ყურადღებას არ ქ ცევს.

ეს სულ ერთმა უბედურებამ მათ-ქმევინა: 17 აპრილს სოფელ ლხინს თავისს მამის სახლ-ში თავი მოიკლა სულ ახალგაზდა ქალიშვილმა, გვარად გაბლიამ, მხოლოდ იმისთვის, რომ ძალად თავის სურვილის წინააღმდეგ არა-საყვარელ კაცს აძლევდნენ ცოლად! ეს მით უფრო შესანიშნავია, რომ თითქმის პირველი მაგალითია აფხაზთა ცხოვრებაში „თავის მოკვლა“.

სასურველია, რომ ამ აფხაზთა გამანადგურებელ უმსგავსო ადათს ყურადღება მიექცეს, ვისგანაც ჯერ არს, და მისი ძალა შესუსტებულ იქმნეს. თუკი თხის ქურდი, ვითარცა ქურდი ისჯება კანონიერად, ნუ თუ კაცის სიცოცხლის მპარავი არ უნდა დაისაჯოს? რავუყოთ, რომ ადათისა და ჩვეულების ძალით სჩადიან აფხაზნი ამას? აქაო და ადათიაო, ჩვეულებააო და ყურადღება არ მიაქციონ, ეს ვერაფერი ხაბუთია? განა ქურდობაც ადათი არ არის მთიულთათვის? ყოველი ხალხის ბედნიერების შემფერხებელი ადათი კანონით უნდა იდევნებოდეს...

ჰამუთ—ბეი

დაბალ სოფელი

(მოწერილი ამბები)

ს. ᲕᲐᲜᲘ, (ქუთაისის მაზრა), 23 აპრილი. 9 აპრილს ს. ვანში მობრძანდნენ ქუთაისის მაზრის ახალი უფროსი ბ-ნი ᲑᲚᲔᲢᲜᲔᲚᲘ და ბაღდადის ბოქაული ბ-ნი ფაღაკა რამდენისმე უფროსთა; მეორე დღეს, 10 აპრილს, დაბაბრეს მთელად ვანის სახოგადოება, როგორც ᲒᲠᲔᲚᲘᲡᲗᲐ, ᲐᲠᲘᲛᲝᲕᲘ თავადაზნაურობაც. მაზრის უფროსმა გამოუცხადა ხალხს, რომ ამ სახოგადოებაში ზენათ ᲓᲐᲜᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲣᲜᲓᲐ ᲐᲜᲘᲡᲮᲘᲡ ᲓᲔᲡ თავს ᲠᲘᲛᲑᲐᲠᲓᲔᲑᲘᲡᲒᲐᲜ ᲒᲐᲛᲝᲛᲬᲘᲜᲔᲚᲘ ᲓᲐᲜᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠ ᲐᲓᲐᲛᲘᲐᲜᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠ ᲣᲜᲓᲐ ᲐᲜᲘᲡᲮᲘᲡ ᲓᲔᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲠᲘᲛᲓᲘᲜᲐᲠᲔᲑᲘᲡᲒᲐᲜ ᲒᲐᲛᲝᲛᲬᲘᲜᲔᲚᲘ ᲐᲠ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გრიდგან, კონცერტებიდგან, წიგნების ვაჭრობის მოგებიდგან, ყულაბებიდგან, შემოწირულება და სხვა, ხოლო საწევრო ფული შემოსულა 373 მან. როგორც უთუოდ უწყიან მკითხველებმა, ლატერია-ლეგრის გამართვა აღკრძალულ იქმნა, ამიტომ საზოგადოებას აზრადა აქვს წელს ლატარია-ლეგრის ნაცვლად ბაზრობა გამართოს. იმედია, ქართველი საზოგადოება ჯეროვანს დახმარებას აღმოუჩენს საზოგადოებას და შეძლებისამებრ ბაზრობისათვის საჭირო ნივთებს შესწირავს.

საანგარიშო წელს საზოგადოების ხელში ყოფილა 18 სხვა-და-სხვა საგანგებო თანხისა და ფონდის ფული, სულ 9,644 მან. 06 კაპ. წარსულმა საზოგადო კრებამ გადასწყვიტა, რომ ამ ფულის უმეტესი ნაწილი, სახელდობრ 6,618 მანეთი 10 კაპ. მეზეკუმის სადგომის აგებას მოახმარდეს. რასაკვირველია, ამ საქმეს ეს თანხა ვერ გასწვდება, ამიტომ ყველა ქართველის ვალდებულებაა აღმოუჩინოს საზოგადოებას დახმარება ფულით, ან სხვა რამ საქმით.

რუსეთი

ამ ჟამად შინაგან საქმეთა სამინისტროში ცნობებია შეკრებილი იმის შესახებ, რომ ზოგიერთ გუბერნიაში უნდა დაარსებულ იქმნას სათავადაზნაურო საერთიერთო დამხმარებელი კასსაო.

— რუსეთში სვიის წარმოების გაავრცელებლად განზრახავა აქვთ დიდი გარდასახადი დაადონ საზღვარგარეთიდგან შემოტანილ სვიას.

— უკვე მეშობაა დაწყებული მთელის რუსეთის ცხენების გამოფენის გასამართავად. გამოსაფენ ცხენების მიღება დაიწყება 11 მაისიდგან.

— მაისის 15 მოწვეულ იქმნება განსაკუთრებული კომისია, რომელმაც უკანასკნელად უნდა მოილაპარაკოს და შეიმუშავოს ახალი ტარიფი შაქრის გადატან-გადმოსატანად რუსეთის რკინის გზებით. ეს ახალი ტარიფი შემოღებულ იქმნება 1 სექტემბრიდგან.

უცხოეთი

ᲘᲡᲞᲐᲜᲘᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲨᲔᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲐ. ᲛᲔᲠᲘᲓᲐᲜ. ᲐᲛᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲜᲐᲛᲓᲕᲘᲚᲘ ᲪᲜᲝᲑᲔᲑᲘ ᲐᲠ ᲛᲝᲡᲣᲚᲐ ᲨᲔᲓᲘᲚᲘ ᲙᲣᲜᲫᲣᲚᲔᲑᲗᲐᲜ ᲛᲝᲛᲮᲓᲐᲠ ᲑᲠᲫᲝᲚᲔᲑᲘᲡ ᲨᲣᲨᲑᲘᲡ. ᲖᲝᲒᲘ ᲐᲛᲑᲝᲡ, ᲠᲝᲛ ᲐᲛ ᲑᲠᲫᲝᲚᲔᲑᲘᲡᲐ ᲐᲛᲠᲘᲙᲘᲡᲐᲛᲘᲡ ᲓᲐᲒᲖᲐᲠᲓᲔᲑᲘᲗ ᲠᲝᲠᲐ ᲡᲐᲛᲮᲔᲚᲓᲠᲝ ᲒᲐᲛᲘ, ᲗᲘᲗ ᲛᲝᲛᲣᲚᲘᲡ 50 კაცი, ᲮᲝᲚᲝ ᲓᲐᲣᲙᲠᲐᲡ 1000 კაცი. ᲖᲝᲒᲘᲔᲠᲗᲘᲡ ᲡᲘᲢᲧᲕᲘᲗ ᲙᲔᲓᲚᲘ ᲓᲐᲙᲠᲘᲚᲘ 2,000 კაცია, ᲮᲝᲚᲝ ᲛᲝᲛᲣᲚᲘᲡ ᲐᲠᲐᲚᲘ ᲡᲐᲛᲘ. ᲠᲐᲪ ᲨᲔᲔᲡᲬᲐ ᲐᲛ ᲒᲣᲨᲘᲛᲔᲑᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲛᲠᲘᲕᲘ ᲡᲐᲮᲚᲔᲛᲬᲘᲤᲝᲡᲐᲗᲐ ᲝᲤᲝᲪᲔᲠᲘᲡ ᲡᲘᲢᲧᲕᲘᲗ, ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲐᲓᲛᲘᲠᲐᲚᲘᲡ ᲓᲔᲜᲯᲘᲡ ᲯᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠ ᲒᲐᲖᲘᲠᲓᲐ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲛᲝᲐᲖᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲝᲐᲮᲡᲔᲜᲔᲑᲐ ᲛᲐᲜᲔᲚᲘᲡ ᲑᲠᲫᲝᲚᲘᲡ ᲨᲔᲡᲮᲚᲘᲡ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ, ᲔᲡ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ ᲘᲡᲞᲐᲜᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲜ ᲛᲐᲗᲘᲡ ᲛᲔᲒᲝᲑᲠᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲒᲝᲜᲘᲐᲚᲘᲐ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜᲐᲪ ᲡᲮᲕᲐ ᲒᲐᲖᲗᲝᲜᲘᲡ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲐᲓᲛᲘᲠᲐᲚᲘᲡ ᲙᲘᲡᲙᲐᲓᲠᲘᲡ ᲓᲐ ᲐᲛ ᲠᲘᲒᲐᲖᲔ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲮᲛᲐᲠᲔᲑᲐᲨᲘ ᲓᲠᲝᲡᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲛᲝᲛᲬᲧᲓᲐᲠᲘ ᲨᲔᲣᲒᲖᲐᲕᲜᲔᲓᲜᲐ. ᲛᲐᲜᲔᲚᲘᲡ ᲓᲐᲜᲨᲘᲠᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲐᲓᲛᲘᲠᲐᲚᲘᲡ ᲙᲘᲡᲙᲐᲓᲠᲘᲡ ᲛᲘᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲘ ᲨᲔᲣᲒᲖᲐᲕᲜᲔᲓᲜᲐ. ᲛᲐᲜᲔᲚᲘᲡ ᲛᲝᲛᲬᲧᲝᲑᲐ ᲛᲘᲘᲦᲝ ᲐᲓᲛᲘᲠᲐᲚᲘ ᲓᲔᲜᲯᲘᲡ ᲯᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠᲐᲜᲘᲠᲘᲗ ᲒᲐᲛᲝᲒᲝᲜᲘᲐᲚᲘᲐ, ᲠᲐᲛᲔᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲐᲓᲛᲘᲠᲐᲚᲘ ᲓᲔᲜᲯᲘᲡ ᲯᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠᲐᲜᲘᲠᲘᲗ ᲒᲐᲛᲝᲒᲝᲜᲘᲐᲚᲘᲐ. ᲒᲐᲖᲗᲝᲜᲘᲡ ᲘᲛᲘᲡᲐᲪ ᲐᲪᲣᲤᲐᲚᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲤᲘᲯᲘᲔᲚᲘᲡ ᲙᲣᲜᲫᲣᲚᲔᲑᲖᲔ ᲓᲠᲝᲔᲑᲘᲗ ᲛᲝᲗᲐᲛᲐᲨᲔ ᲨᲔᲣᲒᲖᲐᲕᲜᲔᲓᲜᲐ. — ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲓᲐᲜ ᲛᲝᲚᲣᲚᲘᲡ ᲪᲜᲝᲑᲘᲡᲗᲐᲜᲐᲓ ᲘᲡᲞᲐᲜᲘᲘᲡ ᲓᲐ ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲘᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲐᲢᲚᲐᲜᲢᲘᲙᲘᲡ ᲖᲦᲕᲘᲡᲐ ᲙᲣᲑᲘᲡ ᲐᲜ ᲨᲝᲠᲢᲝ-ᲠᲘᲙᲝᲡ ᲛᲐᲮᲚᲝᲑᲚᲐᲓ ᲛᲝᲮᲓᲔᲑᲐ. ᲐᲛᲔᲠᲘᲙᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲐᲢᲚᲐᲜᲢᲘᲙᲘᲡ ᲖᲦᲕᲘᲡ ᲙᲣᲑᲘᲡ ᲐᲜ ᲨᲝᲠᲢᲝ-ᲠᲘᲙᲝᲡ ᲛᲐᲮᲚᲝᲑᲚᲐᲓ ᲛᲝᲮᲓᲔᲑᲐ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲒᲐᲖ. „Temps“-ᲘᲡ ᲐᲣ�წᲧᲝᲑᲗ, ᲘᲡᲞᲐᲜᲘᲘᲡ ᲓᲔᲓᲝᲛᲬᲘᲚᲘ ᲐᲠ ᲒᲐᲛᲐᲠᲗᲔᲑᲓᲔᲑᲐ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜᲐᲪ ᲐᲠᲪ ᲔᲠᲗᲘᲐ ᲡᲮᲕᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝᲜᲐ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲬᲕᲓᲐᲠᲔᲑᲣᲚᲘ ᲝᲛᲘᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲝᲛᲘ ᲣᲛᲯᲝᲑᲘᲡᲐᲓ ᲛᲝᲚᲝᲪᲐᲜᲝ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲒᲐᲖ. „Temps“-ᲘᲡ ᲐᲣᲬᲧᲝᲑᲗ, ᲘᲡᲞᲐᲜᲘᲘᲡ ᲓᲔᲓᲝᲛᲬᲘᲚᲘ ᲐᲛᲘᲓᲐ ᲐᲠ ᲒᲐᲛᲘᲠᲗᲔᲑᲓᲔᲑᲐ, ᲠᲐᲓᲒᲐᲜᲐᲪ ᲐᲠᲪ ᲔᲠᲗᲘ ᲡᲮᲕᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲝᲜᲘᲡ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲬᲕᲓᲐᲠᲔᲑᲣᲚᲘ ᲝᲛᲘᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ ᲝᲛᲘ ᲣᲛᲯᲝᲑᲘᲡᲐᲓ ᲛᲝᲚᲝᲪᲐᲜᲝ. ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲒᲐᲖ. „Temps“-ᲘᲡ ᲐᲣᲬᲧᲝᲑᲗ, ᲘᲡᲞᲐᲜᲘᲘᲡ ᲓᲔᲓᲝᲛᲬᲘᲚᲘ ᲐᲛᲘᲓᲐ ᲐᲠ ᲒᲐᲛᲐ